

Nr. 9 (37)/ SEPTEMBRIE 2023

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 -ISSN-L 2734 - 6889

ISTORICUL LICEULUI „EMANUIL GOJDU”

Dr. Cristina Liana PUȘCAȘ

Clădirea liceului s-a construit în anul 1896 și a fost prevăzută cu demisol, parter și două etaje. Edificiul a fost realizat după planurile inginerului șef al orașului, Busch David, și a inginerului Knapp Ferenc, ultimul fiind și executantul lucrării. Valoarea investiției s-a ridicat la 488.00 coroane. Odată cu școala s-a construit și sala de sport, după proiectul inginerului Busch David. Împreună cu sala de gimnastică, imobilul avea, inițial, 45 de încăperi.

Clădirea de pe colț, de pe strada Cele Trei Crișuri, a fost construită în 1894, de familia Sonnenwirth, pentru locuințe. Achiziționarea ei este aprobată de către Comitetul Școlar prin Procesul-verbal nr. 174 din 9 mai 1938, și va adăposti secția maghiară.

Elevii intrau pe poarta nr. 3, din strada Cele Trei Crișuri, în curtea sălii de gimnastică. De aici se putea intra în curtea Liceului „Emanuil Gojdu”, printr-o poartă masivă de stejar, respectiv în curtea Școlii Normale „Iosif Vulcan”, printr-o poartă similară.

BOGĂȚIA LICEULUI „EMANUIL GOJDU”

În perioada interbelică, averea liceului consta într-o bibliotecă pentru uzul cadrelor didactice, care conținea cărți vechi de pe vremea regelui Matei Corvin și cronici vechi maghiare, precum și colecții de reviste. Erau amenajate biblioteci în fiecare sală de clasă, iar școala mai deținea un laborator de fizică și chimie; o colecție de științe naturale; sală de gimnastică; sală de muzică; atelier de fotografie; atelier de lucru manual; hărți geografice și istorice; colecția sălii de desen și sala de religie.

Din primăvara anului 1956, sub coordonarea profesorului Emil I. Roșescu, directorul școlii din 20 august 1955, au fost efectuate o serie de excursii printre vestigiile Cetății Oradea, Salca și vechile așezări din Bihor. Activitatea Cercului de Istorie, coordonată de prof. Titus Roșu, își stabilește un program de cercetare arheologică și colectarea de vestigii pentru muzeul școlii, care se va bucura de o colecție impresionantă de artefacte.

1919 - NAȘTEREA LICEULUI CLASIC-MODERN „EMANUIL GOJDU”

Liceul „Emanuil Gojdu” a luat ființă prin fuziunea Liceului Real Român de Stat, moștenitorul Școlii Arhitecturale de Stat austro-ungar, și Liceul clasic-modern „Emanuil Gojdu”, care pe 5 octombrie 1919 își deschidea porțile.

Școala Arhitecturală de Stat austro-ungară și-a inaugurat activitatea pe 1 octombrie 1873, în sălile mici de la parterul clădirii ce aparținea Curții de Apel, ulterior Inspectoratului Județean de Miliție (Parcul Traian).

Din anul 1874-1875 s-a mutat în edificiul episcopului romano-catolic din Piața Mică, unde, până atunci, și-au desfășurat activitatea Gimnaziul Premonstratens și Academia de Drept, ulterior pe locul imobilului s-a construit Primăria Oradea.

UN SECOL DE PERFORMANȚĂ

În 1919, statul român a preluat Școala Arhitecturală de Stat și s-a creat Liceul Real Român de Stat. În același an, Resortul de culte și instrucție publică al Consiliului Dirigent, prin actul oficial nr. 5742 din 16

iunie 1919, hotărâște înființarea în Oradea-Mare a primului liceu românesc, Liceul „Emanuil Gojdu”, începând cu 1 septembrie 1919.

Prin decizia 7569/1919, Ioan Pop, profesor de limbi clasice, este numit directorul Liceului clasic-modern „Emanuil Gojdu”, care a funcționat, timp de un an, în edificiul Școlii normale de stat pentru Băieți „Iosif Vulcan”, situat în curtea sălii de sport, dinspre Cele Trei Crișuri. Pe 2 octombrie 1919 a avut loc constituirea corpului profesoral.

Cum înscrierea elevilor a continuat și în luna septembrie, deschiderea solemnă a anului școlar, la nou înființatul Liceu clasic-modern „Emanuil Gojdu”, a avut loc pe 5 octombrie 1919.

EXCELENȚĂ GOJDISTĂ

În toamna anului 1920, Liceul Real Român a fuzionat cu Liceul clasic-modern „Emanuil Gojdu”, iar noua instituție s-a mutat în clădirea de pe strada Spiru Haret și Aleea Romană, unde funcționează și azi.

Internatul liceului, în 1921-1922, avea capacitate de 130 elevi. Aceștia trebuiau să aducă fiecare alimente în natură: 300 kg grâu, 100 kg porumb, 150 kg cartofi, 20 kg fasole, 6 kg untură, 2 metri cubi lemne, 30 ouă, un prosop pentru bucătărie, un sac, o linguriță, o furculiță, un cuțit, 2 farfurii de tablă. Mai aveau de achitat și o taxă de 500 coroane.

În martie 1926, profesorii liceului au decis să se constituie în asociația culturală Universitatea Liberă „Emanuil Gojdu”, a cărei președinte a fost Teodor Neș. Scopul său a fost desfășurarea de „propagandă culturală în orașele și satele din județul Bihor și educație artistică și sportivă a elevilor”.

La inițiativa profesorului Augustin Cosma, în decembrie 1937, apare revista școlii „Țara visurilor noastre”, care s-a bucurat și de aprecierea istoricului Nicolae Iorga.

În cei 100 de ani de istorie ai liceului, pe porțile școlii au trecut circa 20.700 de absolvenți, dintre care 20 au ajuns academicieni: Mircea Malița (matematician), D.R. Popescu (scriitor), Caius Iacob (matematician), Dorin Mircea Stelian Poenariu (fizician), Titus Popoviciu (scriitor) etc.

Dr. Cristina Liana Pușcaș
Oradea, 19.09 2023

